

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Halász Ernő*
Cím: *Igy éltek Pest-Budán a kiegyezés idején*
Forrás: *Ujság*
Hely: *Bp.* Idő: *1942. IV. 25.*
(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy: *308*
Hely:
Idő: *"1867"*
Személy:
Helvszám:

Igy éltek Pest-Budán a kiegyezés idején

Háromszáz forintot fizettek egy ablakért, ahonnan jól lehetett látni a koronázást

Nemrégiben beszámoltunk arról: most van hetvenöt éve, hogy a magyar nemzet és királya kibékült egymással, megtörtént az 1867-iki kiegyezés és I. Ferenc Józsefet világraszóló pompával magyar királlyá koronázták. Felelevenítettük a hetvenöt év előtti politikai eseményeket és beszámolunk majd a koronázás ünnepeinek lefolyásáról is. Ezek mellett azonban nem érdektelen visszanézni a multba és magunk elé idézni milyen is volt az élet ama nagy történelmi események idején az ország fővárosában.

A szabadságharc leverése után az abszolutizmus halálos nyomása borult az egész országra. Pest is alétan, dermedten nyögött a Bach-korszak igája alatt és csak a lelkek mélyén élt a feltámadás halvány reménysugara. Lassan-lassan azonban talpra állottak az emberek és amennyire az abszolutizmus szigorú intézkedésein belül lehetséges volt, megindult a magyar fővárosban a nemzeti élet. A kultúra, az ipar, a kereskedelem mégis csak tett egy-egy lépést előre, majd amikor a kiegyezés lehetőségének reménye meg-megcsillogott, a magyar élni-akarási hámulatot erővel kezdte meg munkáját.

A nagy történelmi események idején Pest városának Rottenbiller Li-

pót volt a főpolgármestere és Gerlóczy Károly, a főjegyzője. (Később került azután a polgármesteri székbe Szentkirályi Mór.) Pest megye főispánjává a király Károlyi István grófot nevezte ki. A képviselőház elnöki székében Szentiványi Károly ült, a főrendiház elnöke előbb Sennyey Pál báró tárnokmester, később Majláth György országbíró, az országgyűlési ifjuság elnöke pedig Csukássy Károly volt.

A magyar sajtó és színházi élet a kiegyezés idején

Kulturális téren rohamos léptekkel haladtunk előre. 1867 elején az országban a következő napilapok jelentek meg: *Pesti Napló*, szerkesztő Kemény Zsigmond báró, kiadó Emich Gusztáv; *A Hon*, szerkesztő és kiadó Jókai Mór; a *Sürgöny* (hivatalos lap), szerkesztő Kecskeméthy Aurél; *Pesti Hirnök*, ideiglenes szerkesztő Jakabffy Gyula, kiadó Török János; *Idők Tanuja*, szerkesztő és kiadó Lonkay Ania; *Alföld* (Arad), szerkesztő Környei János, kiadó Réthy Lipót. Volt nyolc politikai hetilap: *Politikai Ujdonságok*, szerkesztő Pákh Albert; *Magyar Néplap*, szerkesztő Ilméri Kiss István; *Népbarát*, szerkesztő Vas Gereben; *Pesti Hirlap*,

szerkesztő Frankenburg Adolf; *Kolozsvári Közlöny*, szerkesztő Dózsá Sámuel; *Korunk* (Kolozsvár), szerkesztő Kövály László; *Eger*, szerkesztő Vida József; *Máramaros*, szerkesztő Szilágyi István. Négy humoros lap jelent meg, mégpedig az *Üstökös*, szerkesztő Jókai Mór; *Bo-*

lod Miska, szerkesztő Tóth Kálmán; *Hétfőjű Sárkány*, szerkesztő Ilméri Kiss István és *Bus Vitéz Fekete Levese*, szerkesztő Bus Vitéz. Az Akadémia titoknoki székében Arany János ült és Tompa Mihály legújabbban megjelent költeményeit 1 forint 20 krajcárért árulták. A *Nemzeti Színház* egy heli műsora így festett: január 11: *Don Ceasar de Bazan*, dráma öt felvonásban; január 12: *Fidelio*, opera 2 felvonásban Beethoven-től; január 13: *Vid*, eredeti dráma 4 felvonásban, írta Szigligeti; január 14: *IV. Henrik*, dráma 5 felvonásban, Shakespeare-től; január 15: *Don Juan*, opera 2 felvonásban, Mozart-tól; január 16: *Litolf* Henrik bucsuhangversenye és *Egy csésze tea*, francia vígjáték 1 felvonásban; január 17: *Észak csillaga*, opera 3 felvonásban, Meyerbeertől.

Brahms, a híres zeneszerző, husvét másnapján a Vigadó kistermében hangversenyt adott, amelyről az egykori kritikus többek között ezt

írla: „Rég nem élvezünk oly művészi gyönyört, mint e zongorasz estélyén. A műsorozatban Bach J. S., Scarlatti, Schumann és saját szerzeményei foglaltak helyet.”

Carina kisasszonyt elszerződtették a bécsi dalszínházhoz három évre. évi 10, 11 és 12 ezer forint gázsival. *Bényei* István színigazgató közölte a lapokban, hogy Budán megkezdte társulatával a magyar színjátszást.

Hat és fél forint a buza, 61—67 krajcár egy font kávé

A gazdasági életre világot vet a „börze“ hivatalosan kiadott jelentése, amely szerint tizenhétféle bank, iparpapírost, részvényt és kétféle záloglevelet lehetett ott vásárolni és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank részvénye 825—840, az Első Budapesti Gőzmalomé 650—670, a Pest—Losonci Vasut részvénye 81.50—87.75 forint volt. Az árubörzén a bányászati buza ára 6.35—6.65, az új rozs ára 4.50—4.60 forint volt alsóausztriai mérő szerint.

Az ujságokban megjelent hirdetések közül azt látjuk, hogy *Goldzieher* Mihály sasutcai kereskedő jöminőségű kávét ajánl, amelynek bécsi fontja 61—67 krajcár, ha az illető legalább 5 fontot rendel. A *Weisz és Sternberg* cégnél „bámulatós olcsó“ férfiruhákat lehetett kapni a következő áron: tavaszi öltözet 16—35 forint, országgyűlési guba 28—40 forint, alkotmányzeke (új divat) 16—26 forint, alkotmánykőn-

tos (új divat) 30—45 forint. *Schönberger* Józsefnél, a Nádor-utca és József-tér „szegletén“ az őszi öltöny 10—25 forintba, az országgyűlési mente 28—80 forintba került.

Az év első felében mindenki a bekövetkezendő koronázással volt elfoglalva. A lapokban egész sereg hirdetés jelent meg, amelyben különböző cégek a koronázási ünnepekre alkalmából dísznyerget, szerszámokat, ezüst díszszegélyzeteket, öveket, kótyákat, kardkötőket, gombokat, teljes díszmagyarruházatot és nyeregzszerzsámokat ajánlottak. De voltak más hirdetések is, így *Farkas* István gazdasági gépgyára, az Üllői-ut 5. szám alatt, gazdasági gépeket hirdetett, *König* Gyula pedig svájci szivart és orosz szivarkákat ajánlott a dohányosoknak. *Malvieux* C. J. valódi francia pezsgőre hívta fel figyelmét. A *Fouraux* cirkusz a régi fűvészkertben játszott, s közölte, hogy mielőtt elmegy, fényes különélőadást rendez a 48-as honvédek özvegyei és árvái javára.

Vasutja még kevés volt az országnak, a lapok arról számoltak be, hogy a nagyváradi—kolozsvári vasut ügye már örvendetes lendületet nyert. Bécs és Budapest között bizony még elég lassan járt a vonat. Az osztrák fővárosból este 8 órakor kellett elindulni, hogy reggelre az ember Pesten legyen, de volt kétszer egy héten gyorsvonat is, amely Pest-